

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

„FARUL“

și

Conservatorii Cantacuziniști

Nu mai departe ca în numărul nostru trecut, somam pe confrății locali să nu umble cu pisica în traistă, ei să se pronunțe deschis, verde, românește, dacă vor să se întemeze aci în Dobrogea curente de politică generală și de partid. Mai curând de cât ne-am fi putut aștepta, confrății s'au executat, lămurindu-ne pe deplin asupra ținutei ziarului fondat de *Secțiunea Constanța* a Societății Agrare.

La 21 corent s'a dat la Galați un banchet politic d-lui General Iacob Lahovary de către alegătorii d-sale de acolo, la care au fost invitați, scrie *Farul*, «și cetățenii din județele limitrofe»... «Fiind invitați și noi, continuă *Farul*, am răspuns la invitațiune, delegând pe d. Ion Bănescu să participe». — D-l Ion Bănescu s'a achitat de însărcinare, a vorbit în cauza politică a Dobrogei, «mulțumind d-lui General Lahovary, fost «legatus Augusti» al Dobrogei, și partidului conservator, pentru sprijinul ce dă ca această provincie să se unească sufletește cu țara-mamă». D-l General Lahovary a răspuns că, «partidul Conservator a înscris în programul său acordarea drepturilor politice... adăugând, că d-l General G. Manu a făcut în Senat o asemenea declarațiune, în numele partidului Conservator».

Întâiu două rectificări, fiindcă la noi n'au trecut mistificațiunile: prima, județul Constanța nu e li-

mitrof cu județul Covurlui; Clubul conservator a greșit dar adresa, trimițând invitația sa la Constanța; a doua, d-l General Manu n'a făcut o asemenea declarațiune în discursul d-sale din Senat și, credem noi, nici nu se poate hasarda, ca bărbat politic de mâna întâiu, la asemenea angajamente, afară de cazul când dinadins ar face ceea ce au mai făcut opozițiile și în alte ocaziuni, luând angajamente pe cari nu le-au putut ține, la guvern fiind.

Responsurile d-lor miniștri interpelați în 1888 și 1897 ne-au îndreptățit să ne formăm convingerea, expusă altă-dată în coloanele acestui ziar, că deslegarea chestiunii dobrogene va porni mai de sus de cât din mijlocul partidelor politice, și momentul nu pare încă sosit.

Acum un cuvânt onor. club al conservatorilor cantacuziniști: Aveți un număr de aderenți surtucari destul de mare peste Dunăre, nu căutați să vă mai îngroșați registrele și cu cojocarii subțiri sau groși ai Dobrogei, pe cari capul de astă-zi al *Farului* îi numea altă-dată «burdufi», iar un alt prim-redactor scria despre dânsii, că «gazetăria nu e tot una cu fierberea jintitei, rântaș uns cu rân-cedă salanină».

Ajungă Clubului conservator experiența ce s'a făcut în anul 1889, când aleșii la comuna Constanța, oameni de treabă de altmintrelea, erau calificați în telegramele oficiale ca *liberali-conservatori*; ajungă respectabilului domn General Manu

experiența ce a făcut în anul 1900, cu partizanii politicii d'aici, când a fost silit a schimba trei rânduri de consilieri la Comună și totuși acel consiliu a trebuit să fie dizolvat după un an și jumătate.

Imbierile de la centru, dacă totuși s'a făcut *Farului* vre-o invitație pentru banchetul politic de la Galați, nu pot avea nici un rost în aprecierile oamenilor serioși, și nu le-a practicat aci nici un partid până acum.

Dobrogenii nu pot ține nici de cald nici de frig partidelor politice din țară; nici un guvern n'a răspuns până acum, nici cel conservator, la repetitele lor cereri pentru ridicarea regimului excepțional și acordarea drepturilor politice, cereri formulate prin atâtea memorii ale delegațiilor oficiale din ambele județe; de sigur, ei n'au să fie întrebați nici în viitor asupra oportunității desființării regimului excepțional ce ne oprează.

Dacă așa stau împrejurările, dacă înțelepții țării din Parlament, din Cameră și Senat, nu găsesc încă oportună incorporarea definitivă a Dobrogei la Patria-mamă, ei preferă *Provizoratul*, lasă-ne «legatus Augusti» din București și cu celalalt August de la noi în pace, să ne vedem fie-care de treburile noastre, cum ne-am vădut și până acum. Dacă le-ar cere Dobrogenii înscrierea în Club, ar fi alt-ceva.

Acestea aveam de zis, d-lor conducători ai clubului vechilor conservatori.

FANTOȘE

Încetul cu încetul, «Farul», organ al intereselor Dobrogei, iea calea violențelor și a injuriilor; mărturisim că ne pare bine de aceasta. De la primul număr al acestei gazete am spus cuvântul nostru și nu ne-am îndoit un moment că pretinsa apărare a drepturilor Dobrogei nu era de cât un moft, bun pentru a amăgi pe cei lesne credători. Eram convinși că scopul real al înființării «Farului» este de a ținti în administrarea acestui județ pe care niște figuri ca cele grupate înprejurul «Farului» evident că nu o pot mistui.

E foarte interesant din acest punct de vedere ultimul număr al rătăciosului, dar de almintrenea foarte inofensiv ziar.

D. Pariano, ca impresariu ce este, dă tonul.

D. Pariano începe un articol iscălit, injurând pe primarii Dobrogei, știți pentru ce? pentru că aceștia ascultă de impulsivitatea șefului lor. Această vină atrage primarilor calificativul de *fantoșe*; stranie logică pentru *conservatorul* Pariano! Adică ce? Culmea conservatismului este anarhia! Nu pot fi buni, nu pot fi demni primarii de Dobrogea de cât aceia care nu ascultă de ordinele ce primesc!

D. Pariano, mai la vale, își arată pentru a decea oară paraponul că a fost dat acum cât va timp în judecată. Toată lumea cunoaște această istorie. D. Pariano a bătut pe primarul de Omerecea și, circumstanță apăsătoare, a cerut, pentru săvârșirea acestui fapt de brutalitate, ajutorul vizitiului său.

Firește că d. Pariano tras la răspundere, a fost chiar condamnat de Tribunalul de Constanța. Purtarea administrației, care la trimis la judecată și a tribunalului care la osândit, esasperează pe d. Pariano, care de și apărător al drepturilor Dobrogei pretinde că se cuvine aristocraticilor d-sale persoane un tratament de favoare. D. Pariano se îndignează că i-s'a putut întâmpla așa ceva în *satul său*.

Auțiți pretenție, oameni buni, în *satul său* d. Pariano e stăpân și inviolabil, are drepturi uverane, chiar acele de a bate ne-

supărat pe oameni și pe primari; Boierie nu șagă!

Castelanul feudal de la Hasan- cea, după ce ne vorbește pe așa ton, din care transpiră mândria umflată a pretinsului scoboritor dintr'o viță de strămoși ilustrii, de odată se scoboară jos de tot și îmbracă haina mai mult ca plebeiană a celui mai ordinar scrib. În dorința de a găsi nod în papură și învinuirii prefectului, el adoptă forma miserabilă a insinuărilor calomnioase, doară... doară... va rămânea ceva.

«Oare nu ar fi apa în groșată de microbi», întreabă d. Pariano? «Ore se lucrează conform devisului, la Palatul Administrativ?»

Știe perfect de bine d. Pariano că apa ce se distribuie în Constanța e bună; d-sa are chiar în Comitetul de redacție al *Farului* numeroși prietini care îl pot edifica asupra calităților acestei ape; mai mulți dintre acestia, unii cu drept alții de pomană, au băut și beau din această apă de ani de zile.

În ceea ce privește Palatul Administrativ, fie pe pace d. Pariano; toate merg acolo în perfectă regulă; asigurările liniștitoare le poate căpăta în astă privință tot de la un tovarăș al d-sale de gazetă, actual consilier județian.

Dar fiind-că-i plac întrebările d-lui Pariano, să-i punem și noi una, la rîndul nostru. Primarii județului, care au ajutat cu un zel laudabil la facerea, în interval de abia de un an și jumătate, a 35 școli rurale, la construirea a peste 25 biserici și 3 primării; care au utilizat în așa mod zilele de prestație, în cât saū creat în acél timp 60 kilometri șosele; care au stăruit pentru împrejmuirea caselor și pentru alinierea satelor, sunt niște fantoșe! Să-o admitem, pen-a-i complăce. Dar d-sa, care de amar de ani n'a făcut nimic în «satul său», al cărui aspect respingător este din fericire o excepție în acest județ... ce nume merită?

STAREA PROPRIETĂȚII ÎN DOBROGEA

Dobrogea ne e scumpă. Am adus jertfe uriașe pentru a face dintr'un vilăet pustiū și părăsit, o țară ci-

vilizată, cu viitor strălucit. Dar experiența istoriei ne arată că nu pōte fi prosperitate, fără o proprietate sigură, nelndoiasă, bine regulată și stabilă. Din nefericire, în această privință situația proprietății dobrogene lasă mult de dorit.

Lipsa de regulă, de spirit de continuitate, de aplicare riguroasă a măsurilor odată hotărâte, și, în mare parte, lipsa de control, au dat îndrăsneală doritorilor de câștig fără muncă, a face tot felul de înșelăciuni și falșuri, în cât au încurcat totul, spre marea pagubă materială și morală a statului, a proprietarilor și a Dobrogei.

Prin legea de la 3 Aprilie 1883, cu modificările ei, s'au stabilit trei feluri de proprietate acolo: a) proprietăți absolute; b) proprietăți cu tapiă, care urmau să rescumpere dijma (astea fiind enorma majoritate); c) proprietăți ale statului.

Departamentul războiului a făcut în 1882—83 *prima delimitare*, alegând proprietățile și măsurând locuri de easă, drumuri, cimitire, islaz, pădure, potrivit cu numărul familiilor.

Această delimitare s'a făcut în bloc pe categorii de proprietate. Împărțirea pământului de cultură între familii a făcut o *comisiunea de parcelare*. Aceasta a găsit că multe familii au emigrat după delimitare, deci loturile lor le-a trecut ca proprietate a statului, conform legii.

În privința vetrei satului, islazului, etc., comisiunea a aflat în unele sate mai mulți, în altele mai puțin locuitori de cât la delimitare.

Trebuia recapitulate amândouă lucrările, ca să știm cum stă proprietatea, dar nici până azi nu s'a făcut recapitularea; iată de ce ne lipsește baza de orientare.

După parcelare, mulți locuitori au renunțat la $\frac{1}{3}$ din proprietatea lor cu dijma, ca să rămăie proprietari absoluți, pe rest. Nici aceste $\frac{1}{3}$ nu s'au recapitulat până acuma.

Mulți n'au fost următorii cu plata rescumpărării, ei li s'au luat pământurile. Nici acestea nu s'au recapitulat.

Comisiunile de parcelare au făcut loturi mici (1—10 ha) și mari (10—100) și le-au vîndut la noul venit; dar aceste parcelări s'au făcut fără regulă și fără control, în mai multe rînduri, așa că feluritele planuri

de parcelare, privitoare la aceeași comună, nu se pot racorda pentru a da un plan total adevărat! Cercetarea făcută în vara trecută, cu două comune (Asarlic și Hairanchioi) au dovedit cu prisosință această afirmare.

Sunt registre cadastrale. Dar nu s'a trecut la fie-care comună întinderea vetrei satului, islazului etc. Mai frumos e, că în cadastru nu se trimite la numărul său data actului de parcelare; nici în dosarele de vânzare, nici în actele de parcelare nu se dă fila din registrul cadastral! Pentru vânzările din 86, 87, 89 sunt acte de parcelare, depuse la comună, prefectură și minister; dar pentru cele din 90 și 91 nu sunt, în registre fiind operate fără a se raporta nici la un act; pe 92, 93 iar sunt ca mai sus.

Iată de ce a fost cu puțință să se parceleze loturi pe numele unor locnitori, să fie trecute pe numele lor, dar să le stăpânească vre-un bogataș, care plătește ratele în numele adevăraților proprietari; iar aceștia țin în arendă chiar loturile lor, plătind 14—16 lei pe an bogatașului!! Să nu fie lucru oficial, nu l'ai crede.

De la 93 sunt numai două registre, unul la Constanța și altul la Tulcea, dar trecerea în ele ne luminează tot atât de puțin. Desordinea e așa de mare, în cât nici plata ratelor către stat nu se poate urmări și mulți stăpânesc fără să fi plătit, ba unii stăpânesc de câte două ori, în baza aceluiași act!

S'a făcut un negoț întreg cu pământurile părăsite de emigrați și devenite proprietate definitivă a statului. S'au ivit inși cu preținse acte de cumpărare de la emigrați sau de la moștenitorii lor și au cerut acele loturi, devenite proprietatea statului, și până anul acesta li s'au dat, fără nici un control!

Până nu se va face revizuirea proprietății în Dobrogea, nu se poate ști nici ce proprietăți are statul acolo, nici câți stăpânesc cu hapea sa nu stăpânesc măcar că figurează.

După actele ministerului, ar urma că Statul ar avea în Dobrogea 200.000 de ha. din cele cadastrale; din pământul necada-

strat (691.355 de ha), trebuie să mai fie măcar 250.000 de ha. pământ bun de cultivat. Așa dar, 450 de mil de ha. de pământ cultivabil ar avea Statul, dacă s'ar limpezi încurcătura de astăzi.

Neregula și lipsa de control de la început, trebuie acuma plătită și plătită fără întârziere, în interesul Statului și toată proprietatea trebuie limpezită; cheltuelile ce s'ar face vor fi tot ce se poate mai productiv.

Regularea proprietății în Dobrogea se impunea. Statul nu va fi păgubaș, căci numai din măsurile ce s'au luat anul acesta și tot a crescut venitul statului la 1.500.000 de lei, de la 900.000 cât a fost în 1902—1903 și de sigur ar ajunge ușor la 2.500.000 de lei. Dar mai însemnat ar fi să se ia de Stat, cum e drept, tot pământul luat prin dol și hrăpire; căci avem nevoie a întemeia în Dobrogea o populație de Români, cât se va putea mai compactă, care să facă a înflori civilizația în această regiune pe care o leagă de noi atât amintirile trecutului, cât și cele mai înalte și mai supreme interese ale Statului român.

În munca de ordine ce s'a manifestat de trei ani încoace, această chestiune a avut partea ei de preocupare a guvernului. Anul trecut, Ministerul de Domenii a organizat un serviciu special și căruia spre a-i da toată importanța ce merită, i s'a pus ca șef chiar pe directorul domeniilor Statului. Datele de mai sus, sunt o mică parte din constatările ce s'au făcut; să sperăm că ele vor continua și că îndată ce vor fi gata se vor lua și măsurile ce se impun.

UN SFAT

August cel de la Cire, ajungând, se vede, la bătrânețe și ne mai fiind în stare să desfăteze clientela lui Sidoli, s'a tocmnit ca scriitor de spirit la *Farul Dobrogei*.

Păcatul e că pe când ridea lumea cu lacrimi când August își făcea farsele la Cire, acum îl plînge de milă, de când cu articolele de gazetă. Amintindu-și tactica de la Cire în care lupta cu Clowan din trupă era una din bucațile de re-

sistență a programei, August se luptă în *Farul* cu d. Z. de la redacție.

D. Z. a căutat pete în „soarele municipal”, iar August care ne e prietin, îl trage... îl trage în patru coloane. Inițiala lui Zero cu August la trântea!

Vă închipuiți spectacol!

Gluma la o parte, ar trebui de hatîrul cetitorilor, ca direcțiunea *Farului* să-l înlocuiască pe August. Numărul abonaților e deja mic; dacă August nu se astâmpăra n'o să mai rămâie nici unul.

Informațiuni

Pentru săraci

Cu ocaziunea sfintelor sărbători și în scop de a alina suferințele săracilor din oraș s'a dat de mai multe doamne și domni din societatea noastră o reprezentațiune în sala teatrului Elpis.

Produsul bănesc al acestei festivități a fost cât de îmbucurător de vreme ce atât din vânzarea билетelor cât și din ofrandele făcute cu această ocaziune s'a putut strînge suma de peste 2800 lei.

În numele populațiunii sermane, atât Prefectul județului cât și Primarul orașului, aduc cele mai vii mulțumiri tuturor acelor cari au contribuit la această operă de caritate.

În special se datorește recunoștință: comitetului societății Elpis, care a bine voit a pune la dispozițiune, în mod gratuit, sala sa de teatru de curând restaurată; apoi generoșilor donatori: d. Logaride et Seni 300 lei; Asociațiunea comerțanților de cereale din Constanța 200 lei; Cassa Marmosch Blanck 200 lei; d. Al Cosme 200 lei; d-nii Frați Manissalian 100; d. Theiler 100; d. Frenkian 100; d. Lascaride 100; d. Emirzeian 100 lei; d. Simon Lăventon 100 lei; Clubul Comercial 100 lei; d. Presente 100 lei; Cassa Watson et Yuel 100 lei; d. inginer Canănu 60 lei; d. Goldemberg 50 lei; Banca de scont 50 lei; Banca Generală 50 lei; S. P. Mavrojani 50 lei; Banca Națională 40 lei; Banca Agricolă 40 lei.

Din această sumă încredințată administrației comunale și din fondurile disponibile, primăria a distribuit până acum la săraci suma de peste 2300 lei; mai rămânând să fie îmbrăcați 20 de elevi săraci, după listele formate de direcțiunile școalelor din oraș.

D. Primar, în numele consiliului comunal, a mulțumit prin adresă formală doamnei Vârnav, inițiativa festivității literare muzicale care a produs frumoasa sumă de mai sus, și care i-a fost trimisă spre distribuire la săraci.

O desmințire

Nu este adevărat că vreodată Ministerul lucrărilor publice ar fi obligat pe vre'un inginer al Statului să facă gratis proiectele de întărirea malurilor.

Din potrivă, inginerul comunei făcând oare-cari studii asupra acestei cestiuni și supunându-le Ministerului Lucrărilor publice, spre a se executa de către inginerii statului, Ministerul a recomandat aceste studii serviciului hydraulic al Portului, spre executare, iar acest serviciu a răspuns că le va face dacă i-se pune la dispoziție sumele din proiect, care se urcă la cifra de 24.265 lei. Consiliul actual a votat suma de 15.000 lei, oșebit de cheltuelile de material și personalul muncitor, angajând pe d. inginer Saligny cu această lucrare.

Așa stă cestiunea; de unde dar iea *Farul* obligația ce s'i-ar fi luat Ministerul să facă lucrarea gratis.

Rugăm cu toată stăruința pe domni abonați cari primesc de mai mulți ani ziarul fără a ne fi plătit, să bine-voiască a ne trimite sumele ce ne datoresc gândindu-se că ziarul n'are alte resurse de cât abonamentele cari dacă nu se plătesc, ziarul va trebui să înceteze. În orî-ce caz, cine nu vrea să mai rămână abonat e dator a ne încunosciița să nu mai facem cheltueli zadarnice cu imprimatul unui mai mare număr de fol decât acele trebuincioase; iar pe trecut să bine-voiască a ne achita.

Așa e echitabil și frumos.

De ocazia Sf. Sărbători și Anul nou 1904 Constanța urază tuturor prietenilor și abonaților săi toate fericirile.

Valorosul Secretar al Camerei de Comerțiu, d-l Gr. Christodorescu a seos în broșură studiul ce a făcut și publicat în Buletinul Camerei de Comerțiu din Constanța, relativ la desființarea târgului de cereale de la Murfatlar. Până când ne vom putea și noi ocupa de acesta atât de importantă chestiune, constatăm zelul și activitatea cu care distinsul tînăr lucrăză în interesul comerțului Constanțian.

Pentru Comitetul de redacție al *Farului*. — Constatăm că, în cîmpul de experiență — era să zicem ziaristică — a stațiunii agricole fundată de domni: C. Pariano și M. Koiciu, unul Președinte și cel-alt Vice-președinte al secțiunii agrare din Constanța, cîmp ce i s'a dat acum 4 ani numele de «Viitorul Constanței» — unde nu creștea pe acea vreme de cât infama burjană «Memoriul», transplantat din *Lumea Nouă*, — înflorește acum *Urzica*, *Legatus Augusti* și alte tipuri zootehnice din specia *Carcanului* și *Juliei la Belle*, despre care ne întretinea acum 10 ani un «Duhovnic» ore-care din redacția *Adevărului*. E un progres de sigur.

Marii agricultori model ai zisei Secțiunii au îngrășat bine cîmpul, ca să pôtă produce căutata truffanda de primăvară a scăpătăciunilor fizice! Numai de nu le-ar veni greu acestor nobili fermieri când ar fi să răscolească stratul, să recolteze, el sau alt-cineva, productul ce samănă, și să-l servească convivilor grupați împrejurul *Farului*.

Serios vorbind: v-e-ați uitat de i pe sine-v-e D-lor «membri ai Comitetului de direcțiune?»

Quidam

Mercuri în 31 Decembrie, a fost dus la locuința de veel regretatul *Dimitrie Bărbulescu* încetat din viață la Constanța în noaptea de 29 spre 30 Decembre în mijlocul familiei sale. Reposatul fiind cavalier al Coroanei Romăniei, i s'a dat

onorurile militare de către o companie de infanterie, cu muzica militară.

Cortegiul funebru pornit de la domiciliul defunctului la orele 2 p. m. s'a îndreptat spre catedrală unde s'a slujit în mijlocul unei numeroase asistențe, de către întreg clerul local ceremonia religioasă, după care D. Andronescu profesor la gimnasiu și consilier comunal a rostit o prea frumoasă cuvîntare în care a reamintit meritele defunctului, simpatia de care se bucura în toate treptele societății noastre și serviciile atât de apreciate ce le-a adus Comunei Constanța, Camerei de Comerțiu precum și diferitelor instituțiuni private din care făcea parte, Dimitrie Bărbulescu.

De la biserică cortegiul s'a îndreptat spre cimitir; carul funebru era acoperit de coroane trimise de familie, de consiliul comunal, Camera de Comerțiu, Banca Națională Banca de Scont, Clubul comercial etc.

Cordónele carului erau ținute de primar și de delegații instituțiilor în ale căror comitet era membru defunctul.

Pe lângă familie, fil, fiice și gineri am putut remarca în numeroasa asistență care urma cortegiul pe D. Sc. Vârnav prefectul Județului D. Primar cu întreg Consiliu Comunal și toată elita societății din Constanța.

Trimițând adânc întristatei familii cele mai vii condoleanțe, nu putem de cât să ne arătăm adîncea mahnire pentru pierderea ce a făcut județul cât și comuna în persoana lui Dimitrie Bărbulescu, om corect și de inimă, muncitor neobosit și sfat luminat.

Fiel țărîna ușoră.

La Tipografia «Aurora» Frați Grigoriu din Constanța, se află de vinzare toate registrele și imprimabilele necesare Comunelor urbane și rurale.